

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Поствоєнна соціальна підтримка та адвокація»
2024 – 2025 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна педагогіка».
Спеціальність: 231 Соціальна робота.
Галузь знань: 23 Соціальна робота.
Рівень вищої освіти: другий (магістерський).

Викладач	Попова Анастасія Сергіївна, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти (лектор) Мельничук Алла Богданівна, асистент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти (викладач семінарських занять)
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org.ua
Контактний телефон	063 335 99 68 (Попова Анастасія Сергіївна) 0 66 770 85 23 (Мельничук Алла Богданівна)
E-mail викладача	kovaleva.anastasia.45@gmail.com
Графік консультацій	вівторок: 12.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	5/150	14	16	120	залік
заочна		-	-	-	

Семестр: III семестр (денна форма).

Мова навчання: українська.

Ключові слова: соціальна підтримка, адвокація, представництво інтересів, адвокаційна кампанія, особи, групи, громади, які постраждали від війни.

Мета курсу: сприяти розвитку професійної компетентності фахівців з поствоєнної соціально-психологічної реабілітації шляхом засвоєння теоретичних і практичних знань щодо особливостей соціальної підтримки та адвокації осіб, груп, громад, які постраждали від війни.

Предмет курсу: інструменти соціальної підтримки та адвокації осіб, груп, громад, які постраждали від війни.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

К-2 Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.

К-3 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

К-11 Здатність розробляти та впроваджувати адвокаційні кампанії задля захисту прав та інтересів різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни.

ПРН-11 Розробляти та впроваджувати адвокаційні кампанії задля захисту прав та інтересів різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни.

Результати навчання:

ПРН-2 Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціально-психологічної реабілітації, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до професійних цінностей.

ПРН-3 Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

Зміст курсу:

Тема 1. Соціальна політика та соціальний захист осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни: національний та міжнародний аспект

Загальні принципи соціальної політики та особливості її реалізації як основи державної політики у сфері підтримки постраждалих від війни. Соціальний захист: загальні принципи та складові. Інструменти соціальної політики та соціального захисту. Правове регулювання соціальної політики та соціального захисту: національне законодавство України та міжнародні угоди. Категоризація та класифікація постраждалих осіб, соціальних груп та громад. Огляд міжнародних організацій та стандартів, що регулюють захист постраждалих від збройних конфліктів.

Тема 2. Аналіз потреб та проблем постраждалих від війни.

Аналіз типових проблем та потреб осіб, соціальних груп, громад, які постраждали від війни: визначення основних викликів і проблем для кожної категорії постраждалих. Алгоритм визначення проблем та надання підтримки: як правильно ідентифікувати проблеми та ефективно організувати підтримку. Оцінка потреб об'єднаної територіальної громади у соціальних послугах: оцінка специфічних потреб кожної громади. Методика оцінки потреб особи/сім'ї у наданні соціальних послуг: інструменти для оцінки індивідуальних потреб. Пріоритети у наданні соціальної підтримки: встановлення пріоритетів залежно від категорії та потреб.

Тема 3. Архітектура соціальної підтримки та реінтеграції.

Інституційна рамка державної підтримки осіб, соціальних груп та громад, які постраждали від війни. Законодавча та нормативно-правова база: основні закони і нормативні акти, що регулюють соціальний захист осіб, груп та громад, які постраждали від війни. Напрями соціального захисту та заходи державної підтримки щодо осіб, соціальних груп, які постраждали від війни. Архітектура поствоєнної підтримки осіб, груп та громад, які постраждали від війни. Архітектура поствоєнної підтримки військовослужбовців/демобілізованих у цивільне життя.

Тема 4. SWOT-аналіз та спроможність надання соціальної підтримки.

SWOT-аналіз спроможності держави забезпечити вирішення проблем та задовольнити потреби населення. SWOT-аналіз спроможності громад надавати соціальну підтримку особам та групам осіб, які постраждали від війни. Використання результатів SWOT-аналізу для планування соціальної підтримки. Правові аспекти планування соціальних послуг.

Тема 5. Кейс-менеджмент у соціальній підтримці постраждалих

Сутність, принципи та етапи кейс-менеджменту. Інтеграція кейс-менеджменту в систему соціальної підтримки. Правове регулювання кейс-менеджменту. Роль соціального працівника в кейс-менеджменті. Специфіка кейс-менеджменту для різних груп постраждалих. Практичні приклади кейс-менеджменту в Україні та за кордоном.

Тема 6. Теоретико-правові засади адвокації.

Актуальність адвокації в системі пост воєнної соціально-психологічної реабілітації. Сутність поняття «адвокація», її функції та принципи. Особливості адвокації: види, типи та стратегії адвокації. Відмінність адвокації та лобювання. Роль адвокації у демократичних перетвореннях. Роль соціального працівника у системі соціальної адвокації. Загальний огляд законодавчої та нормативно-правової бази адвокації. Державний стандарт соціальної послуги представництва інтересів. Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги представництва інтересів. Гілки та рівні влади в Україні. Процес прийняття рішень на державному рівні. Процес прийняття рішень на регіональному рівні. Процес прийняття рішень на місцевому рівні. Успішні практики адвокаційних кампаній у різних сферах в Україні та за кордоном.

Тема 7. Адвокаційна діяльність як процес.

Адвокаційна кампанія: сутність та рівні. Правові аспекти реалізації адвокаційної кампанії. Учасники процесу соціальної адвокації: об'єкти та суб'єкти адвокаційної кампанії. Чек-лист

адвокаційної кампанії. Етапи кампанії «адвокасі». Інструмент «Дерево причин і наслідків» та метод «Але чому» у системі формулювання проблем адвокаційної кампанії. Технологія постановки цілей SMART. Етапи та методи визначення проблем для адвокаційних кампаній в соціальній роботі. Технологія визначення причин і наслідків проблеми для адвокаційної кампанії. Особливості формулювання мети і завдань кампанії адвокасі. Ідентифікація стейкхолдерів і мішеней. Типи мішеней в соціальній адвокації. Комунікація з громадою, мішенями та стейкхолдерами. Складання плану адвокаційної кампанії та її реалізація. Аналіз ризиків. Ресурси адвокаційної кампанії. Побудова коаліції та взаємодія з партнерами в адвокаційній кампанії. Опис логіко-структурної матриці адвокаційної кампанії. Правила проведення переговорів з мішенями адвокаційної кампанії. Способи нейтралізації/переконавання опонентів адвокаційної кампанії. Підготовка та передача ключового повідомлення.

Тема 8. Інструменти та методи адвокації.

Юридичні методи (Звернення громадян, інформаційні запити, депутатські запити, судові позови, петиції, листи до різних установ, громадська експертиза, доручення виборців). Громадська дипломатія (особисті зустрічі з посадовцями (мішенями), проведення переговорів, консультації, участь у засіданнях, які проводять органи влади (депутатські комісії, тощо), круглі столи, громадські ради, експертні ради, залучення відомих людей). Акції прямої дії (Мітинги, форуми, пікетування, збір підписів, опитування, розповсюдження друкованих матеріалів, страйки, марші, бойкоти, блокування, флешмоби, перформанси, концерти, тематичні виставки, наметові табори, голодування). Методи, передбачені Законом про місцеве самоврядування (громадські обговорення, громадські слухання, збори громадян за місцем проживання, місцева ініціатива, органи самоорганізації населення). Робота зі ЗМІ (Прес-конференції, брифінги, розсилання прес-анонсів та прес-релізів, поширення інформації в соцмережах, відкриті листи в засоби масової інформації, інтерв'ю, аналітичні матеріали. Онлайн інструменти). Інформаційний супровід адвокаційної кампанії. Медіа-адвокація: сутність, основна мета та завдання. Типи медіа-кампаній та основні елементи її стратегічного планування. Медіа-адвокація онлайн. Медіа-кампанії та інтернет.

Тема 9. Оцінка та моніторинг соціальної підтримки та адвокації.

Моніторинг та оцінювання ефективності соціальної підтримки: основні складові. Планування моніторингу і оцінювання ефективності соціальної підтримки. Моніторинг та оцінювання ефективності адвокаційних кампаній: основні складові. адвокації. Планування моніторингу і оцінювання ефективності адвокаційних кампаній. Інструменти для попереднього, проміжного та фінального оцінювання та планування. Роль та місце громади у соціальній підтримці та адвокації осіб, груп, які постраждали від війни. Вектори розвитку громад та формування активного громадянства.

Тема 10. Міжнародний контекст соціальної підтримки та адвокації.

Міжнародне гуманітарне право: огляд Женевських конвенцій і протоколів щодо захисту жертв збройних конфліктів. Міжнародні стандарти соціальної підтримки. Роль міжнародних організацій у забезпеченні соціального захисту. Міжнародні правові акти у сфері захисту прав людини. Захист прав військових та переміщених осіб на міжнародному рівні. Огляд міжнародних судів і трибуналів, які розглядають воєнні злочини та порушення прав людини. Захист прав людини на рівні Європейського суду з прав людини: аналіз рішень та впливу цих рішень на українське законодавство. Міжнародний досвід адвокаційних кампаній.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Курс спрямований на розвиток як теоретичних знань, так і практичних навичок студентів. Для досягнення цієї мети навчальний процес організований через лекції, семінарські заняття, самостійну та індивідуально-дослідну роботу (ІНДЗ).

Політика організації освітнього процесу на курсі

Особливості проведення навчальних занять: заняття проводяться у формі лекцій, семінарів під час яких активно використовуються бесіди, дискусії, мозкові штурми, індивідуальна та групова робота тощо;

висловлювання власної точки зору заохочується. З метою закріплення матеріалу та накопичення балів поточного оцінювання здобувачам пропонуються завдання для самостійної та індивідуально-дослідницької роботи.

Під час лекцій надається загальний огляд ключових концепцій курсу, формують базові знання, необхідні для подальшого виконання самостійних та дослідних завдань. Протягом лекцій викладач може також надавати приклади з реального життя, ілюструвати теоретичні поняття на прикладах, ініціювати обговорення та стимулювати інтерес до предмету шляхом звернення до виконаних завдань самостійної та індивідуально-дослідницьких завдань. Однак важливо пам'ятати, що кількість лекційних занять обмежена, і їх головна мета – встановити загальні основи і напрямок досліджень.

Семинарські заняття можуть доповнювати зміст лекційних тем або можуть передбачати розгляд відмінних від лекційних питань, які відображають зміст теми. Підготовка до семінарських занять передбачає усне опрацювання теоретичних питань за темою, спираючись на перелік рекомендованої літератури та самостійний пошук джерел для отримання необхідної інформації, з подальшим їх обговоренням у форматі дискусій, мозкових штурмів тощо.

На основі лекцій та семінарських занять здобувачі виконують самостійну роботу та ІНДЗ, що дозволяє закріпити отримані знання та розвинути навички самостійного аналізу та дослідження.

Самостійна робота та ІНДЗ є важливою частиною курсу, яка дозволяє здобувачам набрати бали в рамках поточного контролю та заглибитись у теми, розглянуті на лекціях, і застосувати теоретичні знання на практиці. Студенти мають бути готові презентувати свої роботи на семінарських заняттях. Виконання цих завдань сприяє розвитку критичного мислення та наукового підходу до вирішення задач.

Політика щодо оформлення та подання робіт для поточного оцінювання

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом семінарського заняття з відповідної теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання.

Важливо враховувати, що оформлення самостійної роботи та ІНДЗ передбачає форматування тексту відповідно до загальноприйнятих вимог (редактор Microsoft Word, шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, без розстановки переносів, стиль – normal (звичайний), інтервал між рядками – одинарний. Назва файлу роботи повинна відповідати прізвищу + назва роботи (Наприклад Попова_CP та ІНДЗ до теми 1). Параметри сторінки: - розмір полів: ліве – 2,5 см, праве – 1,0 см, верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см; сторінки без нумерації, абзац – 1,25, текст вирівняний по ширині.)

Усі роботи мають бути виконані самостійно з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Політика дотримання академічної доброчесності

Дотримання принципів академічної доброчесності є основою для успішного виконання самостійної роботи та ІНДЗ. Це означає, що студент має самостійно виконувати завдання, забезпечуючи унікальність тексту на рівні не менше 50%. Будь-які форми плагиату чи обману заборонені.

Політика використання штучного інтелекту

З метою підвищення якості освітнього процесу дозволяється використання штучного інтелекту для аналізу даних у своїх наукових дослідженнях та проектах, а також для оптимізації освітнього процесу. Наприклад, дозволяється використовувати алгоритми машинного навчання для прогнозування та аналізу результатів, що представлені у виконаних роботах або проектах.

Заборонене використання штучного інтелекту включає будь-які форми недоброчесної поведінки, такі як плагиат чи обман. Використання штучного інтелекту заборонено з метою генерації та виконання завдань, передбачених курсом. Також важливо уникати використання штучного інтелекту для порушення приватності та конфіденційності даних, а також для створення та поширення дезінформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Регулярне відвідування лекцій та семінарських занять є важливим для успішного засвоєння матеріалу курсу. У разі пропуску лекційних занять, студент має можливість опрацювати матеріали в Moodle. Відпрацювання пропущених семінарських занять є обов'язковим, здійснюється у форматі очного або дистанційного (на платформі Zoom) спілкування викладача зі здобувачем (не пізніше, ніж через тиждень з моменту проведення заняття та згідно графіку консультацій) Графік зустрічей для

складання пропущених семінарських занять обговорюється зі здобувачем та викладачем для узгодження часу.

Виконанні завдання самостійної роботи та ІНДЗ мають бути підвантажені у Moodle до початку заняття з відповідної теми. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

Політика допуску до екзамену та його складання

Щоб отримати допуск до екзамену, студент повинен набрати не менше 35 балів за роботу протягом семестру, наявності виконаних завдань самостійної роботи та ІНДЗ (самостійних та індивідуальних занять). Екзамен відбувається у форматі захисту проектної роботи.

Політика щодо перезарахування результатів неформального/інформального навчання

Для студентів, які пройшли додаткові навчальні курси чи програми, можливе перезарахування перезарахування результатів неформального та/або інформального навчання згідно з процедурою визначеною факультетом дошкільної, спеціальної та соціальної освіти на основі п. 8.2. «Положення про організацію освітнього процесу в Бердянському державному педагогічному університеті» від 29.06.2023 року № 13/3.3.

Політика щодо дистанційного навчання та безпеки

В умовах дистанційного навчання лекційні та семінарські заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час.

Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно визначеного вище графіку.

За умови оповіщення про повітряну тривогу, здобувач має право вийти з пари за попередженням викладача. Пропущену пару необхідно опрацювати асинхронно.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (ноутбук); *програмне* (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, репозитарій); *наочність* (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги: Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Екзамен	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4		Тема 5				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.	4.2.	5.1.	5.2.	50	100	
25		25		25		25		25				
Тема 6		Тема 7		Тема 8		Тема 9		Тема 10				
6.1	6.2	7.1	7.2	8.1	8.2	9.1.	9.2	10.1	10.2			
25		25		25		25		25				

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль¹)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
1	Тема 1.		
1.1.	Відповідь на семінарському занятті	0	-
1.2.	Виконання самостійної роботи до теми 1: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	-
1.3.	Виконання ІНДЗ до теми 1.	0 – 15	-
Максимум за тему 1		25 балів	
Тема 2			

¹ Детальний розподіл балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлені у «Системі оцінювання» та розміщені на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ

2.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-
2.2.	Виконання самостійної роботи до теми 2: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	-
2.3.	Виконання ІНДЗ до теми 2	0 – 15	-
Максимум за тему 2		25 балів	
Тема 3			
3.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-
3.2.	Виконання самостійної роботи до теми 3: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	-
3.3.	Виконання ІНДЗ до теми 3	0 – 15	-
Максимум за тему 3		25 балів	
Тема 4			
4.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-
4.2.	Виконання самостійної роботи до теми 4: • Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	-
4.3.	Виконання ІНДЗ до теми 4	0 – 15	-
Максимум за тему 4		25 балів	
Тема 5			
5.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-
5.2.	Виконання самостійної роботи до теми 5: • Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	-
5.3.	Виконання ІНДЗ до теми 5.	0 – 15	-
Максимум за тему 5		25 балів	
Тема 6			
6.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-
6.2.	Виконання самостійної роботи до теми 6: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	-
6.3.	Виконання ІНДЗ до теми 6.	0 – 15	-
Максимум за тему 6		25 балів	
Тема 7			
7.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-
7.2.	Виконання самостійної роботи до теми 7: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	-
7.3.	Виконання ІНДЗ до теми 7.	0 – 15	-
Максимум за тему 7		25 балів	
Тема 8			
8.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-
8.2.	Виконання самостійної роботи до теми 8: Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	-
8.3.	Виконання ІНДЗ до теми 8.	0 – 15	-
Максимум за тему 8		25 балів	
Тема 9			
9.1.	Відповідь на семінарському занятті	-	-
9.2.	Виконання самостійної роботи до теми 9: Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	-
9.3.	Виконання ІНДЗ до теми 9.	0 – 15	-
Максимум за тему 9		25 балів	
Тема 10			
10.1.	Відповідь на семінарському занятті	0 – 5	-

10.2.	Виконання самостійної роботи до теми 10: Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 10	-
10.3.	Виконання ІНДЗ до теми 10.	0 – 15	-
	Максимум за тему 10		25 балів

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт тощо. Нарахування рейтингових балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання (не пізніше ніж за тиждень після проведення семінарського заняття), систематизованих для кожного з видів робіт та представлено на електронній навчальній платформі Moodle БДПУ. За результатами поточного контролю здобувач може отримати максимально 50 балів.

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю здійснюється якщо здобувач вищої освіти набрав прохідний бал (35 балів). Допуск до підсумкового контролю здійснюється якщо здобувач вищої освіти набрав прохідний бал (35 балів). Підсумковий контроль здійснюється в усній формі у форматі захисту проектної роботи або за переліком контрольних питань сформованих у вигляді екзаменаційних білетів на вибір здобувачів.

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів² – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (залік).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен або залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Шкала оцінювання: внутрішня університетська шкала

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел:

1. Адвокаційна діяльність та її особливості роботи з парламентом. Лабораторія законодавчих ініціатив, 2017. К. 44 с.
2. Адвокаційна діяльність та некомерційне лобювання в Україні: посібник / Прокопенко О.В. Київ: 2017. 82 с.
3. Адвокація для молодіжних рад: посібник. За ред. В. Усик. К. 2021. 40 с.
4. Воробей В. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: корисні поради та кращі практики. Навч.посібник/ За ред. Б. Колічавий. 2019. 167 с.
5. Громадська участь: підготовка аналітики, адвокація та втілення змін / П. Казмеркевич, О. Коваленко, О. Гвоздік, І. Титаренко. Київ, ФОП Ямчинський О.В., 2019. 64 с.
6. Довідники «Допомога постраждалим внаслідок війни від держави» та «Допомога внутрішньо переміщеним особам від міжнародних і недержавних організацій» | Національна Асамблея

² Мінімальний допуск до екзамену здобувача можливий за умови набрання ним 35 балів за виконані роботи протягом семестру.

людей з інвалідністю України. *Національна Асамблея людей з інвалідністю України*. URL: <https://nau.org.ua/dovidnyky-dopomoga-postrazhdalym-vnaslidok-vijny-vid-derzhavy/> (

7. Карта дій: шлях до сталого розвитку громад. Навч. посібник. Громадський простір. 2021. 132 с.
8. Керрінгтон Дж. Г. Огляд міжнародних практик у сфері реінтеграція ветеранів: міркування щодо воєнного та повоєнного контексту України. ПРООН в Україні. 104 с. file:///C:/Users/Administrator/Downloads/veteransreintegrationreport_-_ukr_-_2023-09-13_upd.pdf
9. Кобзін Д., Левкіна Г., Луньова О., Черноусов А., Щербань С. Методичний посібник з оцінювання потреб ВПО у громадах Харків, Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД).2020. 246 с.
10. Кучереносов В., Чернявська Л., Гончарук Т., Дурнева Т., Посібник з адвокації для жіночого руху в Україні. К. 2019. 100 с.
11. Менеджмент соціальних послуг в умовах війни: навч посібник. Укладачі: О. Волгіна, О.Іванова. Київ, 2022. 66 с. <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/materialy-treninhu-menedzhment-sotsialnykh-posluh-v-umovakh-viyny>
12. Навроцький В.В., Менджул М.В. Кампанія адвокати як інструмент демократичних перетворень / В.В. Навроцький, М.В. Менджул. Ужгород: „Видавництво Олександри Гаркуші”, 2011.
13. Повоєнна макроекономічна архітектура для України. *Home / CEPR*. URL: https://cepr.org/system/files?file=2023-07/RapidResponse3_Ukr.pdf
14. Основні права військовослужбовців. Міністерство оборони України. 2020. URL: https://www.mil.gov.ua/content/social_adaptation/osnovni_prava_vs_2020.pdf
15. Проведення адвокаційних медіа-кампаній: стратегія активних дій. За ред. Е. Шілדз. Фондації відкритого суспільства, 2010. 103 с.
16. Рівень задоволення учасників бойових дій у зоні АТО/ООС системою охорони здоров'я в Україні, соціально-аналітичний консультативний центр, 2022 р. [Availability of and `АТО/JFO Ex-combatants Satisfaction with Medical care in Ukraine, Socioanalytical Consulting Centre, 2022] https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-09/veteransreintegrationreport_-_ukr_-_2023-09-13_upd.pdf
17. Рекомендації учасників слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на тему: «Забезпечення конституційних прав і свобод громадян України підрозділами соціального захисту населення в регіонах»/ Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів. 2024. URL: <https://komspir.rada.gov.ua/uploads/documents/31930.pdf>.
18. Смуш-Кулеша М., Федорова А., Мойса Б. Соціальні права в Україні під час війни: Звіт про оцінку потреб. URL: <https://rm.coe.int/needs-assessment-ua-2/1680a9b408>.
19. Бетлій О. Соціальна політика в Україні у воєнний час: 2022-2023 роки. За ред. В. Мовчан. 2023. URL: <http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96.pdf>.
20. Спільно до нових послуг. Керівництво із впровадження інтегрованих соціальних послуг для сімей з дітьми в громадах. Частина 2. Ведення випадку та міжвідомча взаємодія. Збірка додатків / Дацаківська О.Ю., Стельмах С.С., Максименко К.М. Київ, 2021. 96 с. https://www.unicef.org/ukraine/media/12721/file/Spilno_dodatok_2.pdf
21. Needs assessment handbook. The UN Refugee Agency. 2018. 128 p.
22. Lopatina H, Tsybuliak N., Popova A, Bohdanov I., Suchikova Y. University without Walls: Experience of Berdyansk State Pedagogical University during the war. Problems and Perspectives in Management, Volume 21, Special Issue, 2023. P. 1 – 11. (Scopus)
23. Suchikova, Y., Tsybuliak, N., Lopatina, H., Popova, A., Kovachov, S., Hurenko, O., & Bogdanov, I. Is science possible under occupation? Reflection and coping strategy [Special issue]. *Corporate Governance and Organizational Behavior Review*, 2023, 7(2), 314–324. <https://doi.org/10.22495/cgobrv7i2sip10>

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека БДПУ <https://library.bdpu.org.ua/>

2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org.ua>
3. Репозитарій БДПУ: <https://dspace.bdpu.org.ua/>
4. Електронна навчальна платформа Moodle БДПУ <https://edu.bdpu.org.ua/login/index.php>
5. Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство) <http://zakon4.rada.gov.ua/>
6. Громадські ініціативи України: <https://ngonetwork.org.ua/category/biblioteka/page/2/>